

אלו נאמרין פרק שביעי סוטה

ל"א

עין משפט ג'ר מצוה

מט א מיי פיי מהל
פרה אדומה הל' 1:
ג ב מיי פיי מהל מפלה
הל' ט סמג עשין כה
טוש"ע א"ח סימן קמו
סעיף 3:
גא ג מיי פטיו מהל ג"כ
הל' ה סמג עשין כ
טוש"ע א"ח סימן קמח
סעיף 1:
גב ד מיי שם פי"ד הלכה
יב סמג שם טוש"ע
שם סעיף יא:
גה ה מיי שם טוש"ע שם
סעיף ט:
גו ו מיי שם טוש"ע שם
סעיף טו:

תוספות שאנין

כיון דנפתח ספר תורה
אסור לדבר אפי' בדברי
תורה. פי' רשבי"ם אבל אי
מהדר אפיה לית לן בה
דאמר פ"ק דברכות רב
ששת מהדר אפיה וגריס.
ואינו נראה לר"ת דא"כ
היה ליה לתלמודא לאתויי
הא דרב ששת ולומר
שמוה"ר בזה הענין. על כן
נראה לי דרב ששת (א) לא
פליג בדבר הלכה שרי:

(א) זיל דרב ששת פליג ופ"ל
דלדבר הלכה שרי.

והוא נאמרין. ואף שם היו כלים הכריזין הוזהר: הואמו פסולה. דבעינן כוונה לטוהרה כדמכבי (במדבר יט) והוזהר על הטוהר על הטמא שיהא מתכוין לו: על הדדין שפנינו. לדין שיש ממנו ולהלן ולא לדין שישנו ממנו ולאחר. והכי נמי העומדין בלדין של כהן הימנו ולהלן בכלל צרכה הן דלכפיו דמי אבל של אחר הימנו אע"פ שאינן אחריהן ממש כלאחריו דמי: וצפסחו. וכשהתחיל. וצבורא כתיב: עמדו. שמוק: שלא נעל ידיו. לפני עלותו לזכות: זמא הארכת ימים. איזה זכות צידך שהארכת ימים: קפנדיא. לקצר דרכו דרך צה"ל לניכנס צפתח זה וללכת כנגדו. ולשון קפנדיא מפרש בצרכות (דף סג): אלמקיפנא אלדי איעול צהא עד שאני מקיף צביע השורות הללו אכנס צוה ואקצר דרכי ודרי שורות צמים: ולא פפסטי על ראשי עם קודש. שהיו יושבים התלמידין צבית המדרש על גבי קרקע והמהלך צביעה כשהן יושבין וכנסם לישב במקומו מרחיב פסיעותיו בעל כרחו והוא לשון מפסע (ב) ונראה כמפסע על ראשיהם לפיכך נרין להקדים או ישב לו מצמוץ: ולא נשאטי דפי לנרד. שכהן היה: בלא צרכה. צרכה דמפרש ואזיל מאי מצרך: וכי עקר רעייה. בעבודה למיסק והוא מחזיר פניו כלפי תיבה מאי אמר: וכי מהדר אפיה מציבורא. כשגומר צרכותיו מחזיר פניו לזכר התיבה עד שיגמור שליח צבור המצרך את עמו ישראל בשלוש:

(א) מנלה ס. (ג) ויעי' מוס' צרכות מ. ד"ה רב ששת. (א) דף טו. (ד) בס"א: כהן ששפתמו. (ה) בס"א טוף: בשמדתו. (ו) פנאדרין ק"ג. (ז) וקדושין כ"ג. (ח) בס"א: כומר.

תורה אור השלם

1. ויפתח עקרא השפר לעיני כל העם כי מעל כל העם יהיה ויפתחו עמדות כל העם.
2. והתולתי כי לא ידברו כי עמדו לא ענו עד: איוב לב טו
3. ויקרא בו לפני ה' וירחב א' אשר לפני שער המים מן האור עד מחצית היום נגד האנשים והנשים והמבנים ואזני כל העם אל ספר התורה:
4. נחמיה ג ח שאו ידכם קדש וברכו את ה': תהלים קלד ב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא פפסטי וכי לשון מפסע ואזיל ונראה. ר"ב ע"י פ' מלות חליטה דף ק"ע"ג:

מוסף רש"י

קפנדיא. מקצר הילכו דרך בית הכנסת (בג"ה) (א). ולא פפסטי על ראשי עם קודש. כשהיו התלמידין צבית המדרש על גבי קרקע. הולך על גבי מסיבתו לישב למקומו, נראה כפוסע על ראשי העם (שם). ולא נשאטי כפי. לזכות לנרדת כהנים, לפי שהכהנים לרובין לנרד ביום אמה ה' אליהו מתן העולם אשר קדשו (בבבא מציעא ויגו) בקדושתו של אהרן (שם).

דקיימא לן כוומיה וכמדומה דהכי פסק רבינו חננאל דבכל דוכתא קי"ל כר' יהושע בן לוי ומקשה מפ' כל גגות (עירובין דף צג.) דיתבי ר' זורא ורבה בר רב חנן ויתבי אביי גבייהו ויתבי וקאמרי שמע מינה מממני' דיורי גדולה צקטנה ואין דיורי קטנה בגדולה וכו' עד צבור בגדולה ושליח צבור צקטנה יולאין ידי חובתן צבור צקטנה וש"ל בגדולה אין יולאין ידי חובתן משעה בגדולה וא' צקטנה מצטרפין משעה צקטנה וא' בגדולה אין מצטרפין וה"ה גדולה בגדולה דליכא למימר דיורי גדולה בגדולה אלמא לענין תפלה לא אמר אפילו מחילה של צבור אין מפסקת ונראה ללא דמי דהיכא דליכא עשרה בגדולה ושליח צבור עמהן ואחד בגדולה כיוצא בה מתוך שמוציא בני הגדולה יוצא גם זה שצאחרת כה"ר אמרינן דוקא אפילו מחילה וכו' שה"ר מוציא אפילו אחיו שצדקות כדאימא במסכת ראש השנה (דף לה.) אבל היכא דלריך לנרופניהו ודאי לא מצטרפי דוקא אפילו מחילה וכו' שה"ר דף צג.) דא"ר אלעזר מיוס שחזר צבית המקדש נפסקת חומת צדול צין ישראל לצביהן שצדקות לא שייכא להכא דההיא אמר לגבי הא שאין תפלתו מקובלת כמו בזמן שזהמ"ק קיים מיהו לענין זה אין מפסקת אס יתצרכו הצבור ע"י צרכת כהנים שעמהן צבית הכנסת או יולא ש"ל ידי חובתן גם זה יתצרך ויולא ידי חובתו עמהן דלכפי אצטו שצדקות לא תלי בהפסק מחילה:

אוהוה לאחריו לאחריו והוזהר לפניו הוזהר פסולה לפניו והוזהר על צדדין שבפניו הוזהר כשרה אמר רבא בר רב הונא כיון שנפתח ספר תורה אסור לספר אפילו בדבר הלכה שנאמר ונפתחו עמדות כל העם ואין עמידה אלא שתיתקו שנהא' והוחלתי כי לא ידברו כי עמדו לא ענו עוד ר' זורא אמר רב חסדא מהכא א' ואזני כל העם אל ספר התורה ואמר ר' יהושע בן לוי ז' כל כהן שלא נטל ידיו לא ישא את כפיו שנאמר שאו ידיכם קדש וברכו את ה' א' שאלו תלמידיו את ר' אלעזר בן שמוע במה הארכת ימים אמר להן מימי לא עשיתי בית הכנסת קפנדיא ולא פפסטי על ראשי עם קודש ולא נשאטי כפי בלא ברכה מאי מברך אמר רבי זורא אמר רב חסדא דאשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה כי עקר ברעיה מאי אמר יהיה רצון מלפניך ה' אלהינו שתהא ברכה זו שצויתנו לברך את עמך ישראל לא יהא בה מכשול ועון וכי מהדר אפיה מציבורא מאי אמר אדבריה רב חסדא לרב עוקבא ודרש ר' רבונא של עולם עשינו מה שגזרת עלינו עשה עמנו מה

והוזהר על הצדדין שבפניו הוזהרו בשורה. צירושלמי צפרק אין עומדין אמר' הא אמרה העומדין מן הדדין בכלל צרכה: ב"ן שנפתח ספר תורה אסור לספר אפי' בדבר ה' א"ב. מקשינן מפרק קמא דצרכות (דף ט.) דלמך רב ששת הוה מהדר אפיה וגריס אמר אינהו דידיהו ואנן צדין ומלינו למימר דמהדר אפיה שאני אי נמי רב ששת שאני משום דהוה מאור עיניו והוה פטור מקריאה משום דהוה דברים שצכתז אי אמה רשאי לאומרן על פה וכיון דפטור מקריאה אפילו בשעת שמעיה היה יכול לעסוק בצדק הלכה והיינו דקאמר אנן צדין כגון דברי הלכה (כגון) דברים דעל פה ואינהו צדיהו דברים שצכתז מיהו מסתברא כפירוש ר"ח דפי' התם דוקא רב ששת וכיוצא בו דמורמו אומנתו אבל האידנא כרצא סבירא לן דלמך רצא כיון שנפתח ס"ת וכו' והאי דהוה מהדר אפי' י"ל דלא הויה אורחא דמילתא לאיעסוקי בצדק הלכה בצנפי ציבורא צעוד שהן עסוקין שצמיעת התורה (א):

ב"ל כהן ש"א נטל ידיו. פירש רש"י דיו. פירש ש"א נטל ידיו שחירת ונטוהר כהן אינו כריך ליטול ידיו וכמדומה שהועמק מהגהת תלמיד שיהי אין לשונו משמע כך דפירש שלא נטל ידיו לפני עלותו לדוכן משמע ממש סמוך ועוד דמייתי גמרא קרא שאו ידיכם קדש וצרכו משמע תיכף לנטילת ידיים צרכת כהנים דמשמע ליה השתא דצרכת כהנים משמע קרא דהיא צנשיאות ידיים ומשמע צירושלמי פ"ח דצרכות דצרכת דמשמע קרא צעין נטילת ידיים סמוך לה דמייתי לה התם אצרכת המוון והכי איתא שלשה תכיפות הן תיכף לסמיכה שחיתא שנאמר וסמך ושחט תיכף לנטילת ידיים צרכת שח"א שאו ידיכם וצרכו תיכף לנאולה תפלה שח"א יהיו לרצון אמרי פי וגו' וכתבי צתריה יעך ה' ציום זרה וצ"ל כ"ל מצרכין (בבבא מציעא ויגו.) משמע דההיא צרכה איירי בצרכת המוון מיהו שמעינן מינה דבעינן תיכף נטילת ידיים בצרכה דמשמע ציה קרא והכא מייתי לה אצרכת כהנים ועוד אי מיירי הכא בשלל נטל ידיו שצחרית אמאי נקט כהן לנשיאות כפיס תיפוק ליה משום דברי תורה שרריך ליטול ידיו כדאמר' צפ"ק דצרכות (דף יא:) וצפ"ב (שם יד:) אמר רבי חייה בר רב אשי זימנין אגיאין הוה קאימנן קמיה דרב לתנויי לן פירקא בצפירה דבי רב ומקדים וקאי ומשי ידיה ומצרך ומנח תפילין והדר אמר לן ואמר נמי התם א דבעי לנאודורי צתר מיהו לנטו' ל"ק"ש מיל ומה לי ק"ש ומה לי צרכת כהנים אי משום דלריך צרכה לפני הכא נמי לריך צרכה לפני הכא כדאמר לקמן להכי מסתבר דהכא צנטילת ידיים תיכף לצרכת מיירי ושיעור תכיפה איכא למישמע מתכיפת סמיכה לשחיתא דאמר' צפ"ל הפסולין (ובבבא מציעא ויגו.) כל הסמיכות שהיו שם קורא אי צהם תיכף לסמיכה שחיתא חוץ מוזו שהיתה צעור נקוור שאין מצוירע יכול לניכנס שם אלמא כדי מהלך משער נקוור עד צבית המנוצחים לא חשיבה תכיפה וצמסכת מדות (פ"ה מ"א) משמע דלא הוה טפי מעשרים ושתיים אמה מקום דריסת רגלי ישראל ומקום דריסת רגלי הכהנים שכל אחד היו י"א אמה:

ובי מהדר אפיה מצבורא מאי אמר. סדר נשיאת כפיס מפ' רבינו שלמה עוקר רגליו בעבודה ממקומו וצא לפני התיבה ומתפלל יהי רצון שתהא צרכה זו וכו' ומאריך זה עד שיאמרו אמן של הודאה מפ' הנצור וקורא כהנים אס שנים הם ואס אחד אינו קורא ש"ל והוא מחזיר פניו מאליו כדלכא דלמך לעיל לאחד אינו קורא וצככלה דבור מהקורא מצרכין אשר קדשנו כו' ואחר כך מתמילין בצרכה וצככלה אמן אחרון מפ' צבור הן מחזירין וכופפין קשרי אצבעותיהן אס רוצין ושליח צבור מתחיל שים שלום והכהנים יתפללו רבוננו של עולם עשינו מה שגזרת וכו' ומאריך צה עד שתכלה צרכה מפ' שליח צבור עוקרין רגליהן והולכין להן: שצאלתות פרשת ויקח קרח כהן שעצד עבודת כוכבים (א) לא ישא את כפיו דגרע מהורג את הנפש דאמרין צפ"ל אין עומדין (בבבא מציעא ויגו.) כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו ורבינו גרסום מאור הגולה השיב בתשובותיו דנושא כפיו וקורא ראשון בתורה דכיון דחזר בתשובה חזר לקדושתו דתנן צסוף מסכת מנחות (דף קט.) אך לא יעלו כהני הבמות אל מוצב ה' צירושלים כי אס אכלו מצות בתוך אחיהם והרי הן כבעלי מומין ואוכלין וכשם שבעלי מומין נושאין את כפייהם וקורא ראשון בתורה ואף זה שאס לא תאמר כן נמאלת מרפה ידיהן של בעלי תשובה שיאמרו (א) אי לאותה בוסה אי לאותה בלימה וימנעו מעשות תשובה ואמר ר' יוחנן (ב) כל האומר מנשה אין לו חלק לעולם הבא מרפה ידיהן של בעלי תשובה ותנא דבי רבי ישמעאל (א) הואיל והלך זה ונעשה כהן (א) לאלילים אדחה אצן אחר הנופל וכו': (וע"ש מוס' מנחות קט.) ד"ה לא ישמשו ומוס' מעיט ס. ד"ה אי מהן: